HELIOPHOBUS TEXTURATA ALPH. NA SLOVENSKU A DALŠÍ NÁLEZY DRUHŮ EUXOA TEMERA HB. A MYTHIMNA UNIPUNCTA HAW.(Lep.Noctuidae)

HELIOPHOBUS TEXTURATA ALPH. IN DER SLOWAKEI UND WEITERE FUNDE DER ARTEN EUXOA TEMERA HB. UND MYTHIMNA UNIPUNCTA HAW.

František Krampl

Při studiu sbírky lepidopter Slovenského národního muzea v Bratislavě jsem v přírustkovém materiálu, sbíranem různými sběrateli v poslední době, nalezl několik významných dokladů o výskytu tří druhů můr na Moravě a Slovensku. K těmto nálezům připojuji údaje ze sbírky J.Fajta z Prahy a ze sbírky Ent.oddělení Národního muzea v Praze.

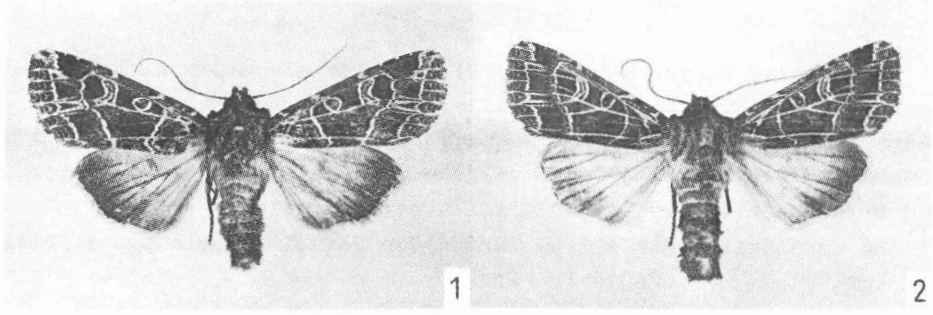
Za umožnění studia sbírky lepidopter děkuji prom.biol. I.Okálimu (SNM Bratislava) a J.Fajtovi (Praha).

Heliophobus texturata Alph. je lesostepní až stepní druh eurosibiřského rozšíření, při čemž východní část areálu obývá nominátní forma a evropské populace patří k subspecii kitti Schaw. Na území Čech byl tento druh poprvé zjištěn Silbernagelem (1939) v Srbsku u Berouna. Pozoruhodný objev tohoto druhu u nás vzbudil mimořádnou pozornost dalších sběratelů. Při srovnání materiálu od nás s asijskými kusy z Kuku-Noor nalezl Tykač (1940) nápadné rozdíly a označil naše jedince jako aberaci silbernageli, později jako subspecii (Tykač, 1943). Mezitím se podařilo druh vychovat a popsat jeho bionomii,do té doby neznámou(Silbernagel,1942). Veškeré údaje shrnul v monografii druhu Heinicke (1956), který respektuje také Tykačovo označení středoevropských populací jako ssp. silbernageli. Podle Daniela a Wolfsbergera (1956) je však toto jméno pouze synonymem a při respektování pravidel zoologické nomenklatury je nutné považovat za správné Schawerdovo označení jako ssp.kitti popsané z Rakouska už v r.1913 jako forma příbuzného druhu Heliophobus reticulata Goeze.

Dosavadní známé rozšíření H.texturata ssp.kitti Schaw. v Československu bylo omezeno pouze na střední a jižní Čechy : Karlštejn, Srbsko u Berouna, Červená n.Vlt., Klučenice, Písek, Kardašova Řečice (Silbernagel, 1939,1942; Vopršal, 1940; Levý, 1948; Wichra, 1949; Levý,Lehečka, Krampl a Samec, 1969).

Teprve nyní se podařilo prokázat výskyt ve východní polovině naší republiky: Slovakia: Margecany, 8.7.1959 1 ♀, lgt.et coll.J.Fajt; Velká Fatra - Belá, 500 m., 25.5.1971 3 ♂♂ 1 ♀, Seďa lgt., coll.SNM Bratislava. Na lokalitě Belá bylo téhož dne uloveno ještě 7 ♂♂ velmi podobného druhu H.reticilata Goeze, zatímco v materiálu sbíraném o měsíc později 21. - 23.6.1971 je už jen 5 ♂♂ H.reticulata. Nálezy ze Slo-

venska doplňují znalosti o rozšíření H.texturata Alph. ve stř. Evropě a posunují tak známou hranici areálu ssp. kitti Schaw. severovýchodním směrem. Je zcela pravděpodobné,že se tento lokální druh podaří zjistit také na Moravě, odkud není dosud znám žádný nález.

Obr. 1.
Heliophobus texturata Alph. ssp. kitti Schaw.: V.Fatra, Bělá, 25.5.1971 ♂, Seda lgt.

Obr. 2.
Heliophobus reticulata Goeze: Písek, 16.6.1965 ♂, Krampl lgt.

Euxoa temera Hb. je pontomediterranní monovoltnní druh, který se vyskytuje od srpna do konce září. Novák a Spitzer (1973) zaznamenávají poprvé výskyt na našem území z Palárikova a Vojnice poblíž Nových Zámků. V jejich práci jsou vyobrazena i kopupační ústrojí obou pohlaví a je podán přehled rozšíření tohoto ve střední Evropě málo známého druhu. Další nálezy pocházejí rovněž z již.Slovenska: Štúrovo: 15.9.1959 1 ♂, Wichra lgt.,coll.NM Praha; 4.- 9.9.1967 1 ♀,Fajt lgt.; 15.9.1968 1 ♂, 6.9.1969 1 ♂, Králíček lgt., coll. SNM Bratislava.

Mythimna unipuncta Haw. je kosmopolitním druhem tropického a subtropického pásma, odkud migruje do chladnějších oblastí. V Československu byl výskyt zaznamenán jen v podzimním období v letech 1971 a 1973 v Brně,kde ho v materiálu ze světelného lapače nalezl Marek(1974), který uvádí i jeho stručnou ekologickou charakteristiku. Poněkud starší je doklad z Bílých Karpat: Tvarožná Lhota, 8.10.1966 1 ♀ , Králíček lgt., coll. SNM Bratislava. Jde o třetí nález z území Moravy a lze také na Slovensku očekávat příležitostně zalétlé jedince, kteří pro pozdní výskyt mohou snadno uniknout pozornosti.

Zusammenfassung

Die Art Heliophobus texturata ssp.kitti Schaw. wurde erstmals von zwei Lokalitäten in der Slowakei festgestellt und so wurden Kenntnisse über die Verbreitung dieser Art in nordöstlicher Richtung erweitert. Der Autor gibt eine Übersicht der bisherigen Angaben über das Vorkommen dieser Art in Böhmen an. Daneben wurden weitere Funde der Arten Euxoa temera Hb. in der Südslowakei und Mythimna unipuncta Haw. im Ostmähren angegeben.

Literatura

Daniel F. et Wolfsberger J., 1956: Zur Nomenklaturfraga Hadena texturata kitti Schaw./=silbernageli Tykač/.- Ztschr. Wien. Ent. Ges., 41: 246-248.

Heinicke W., 1956: Monographie über Heliophobus texturata Alpheraky, 1892. - Ibid., 41: 145-159, 174-180.

Levý J., 1948: Příspěvek k motýlí fauně jihočeské. - Čas. Čs.spol. ent., 45: 78-89, 156-161.

Levý J., Lehečka F., Krampl F. et Samec M.,1969: Další příspěvek k poznání motýlí fauny jižních Čech. - Zprávy Čs. spol. entomol. při ČSAV, 5: 1-23.

Marek J., 1974: Tři druhy lepidopter nové pro ČSSR(Noctuidae,Geometridae). - Biológia, 29: 431-435.

Novák I. et Spitzer K., 1973: Drei Arten aus Familie Noctuidae (Lepidoptera) neu für die Tschechoslowakei. - Acta entomol. bohemoslov., 70: 408-414.

Silbernagel A., 1939: Hadena (Mamestra) texturata Alph.-nový druh v Čechách (Macrolep.). - Čas.Čs.spo.entomol., 36: 20-24.

Silbernagel A., 1942: Biologie druhu Hadena (Mamestra) texturata Alph. ssp. silbernageli Tykač. - Ent.listy, 5: 119-123.

Tykač J., 1940: Hadena texturata Alph. ab. silbernageli.- Čas. Čes.spol.ent., 37: 122-124.

Tykač J., 1943: Hadena texturata Alph. subsp. silbernageli (nec ab.) m.n. - Čas. Čes.spol.ent., 40: 61-64.

Vopršal F., 1940: Další zajímavosti z Karlštejnska (Lepidopt.) Ibid., 37: 5-15.

Wichra J., 1949: Nová naleziště vzácnějších druhů motýlů v Čechách. - Ibid., 46: 173-180.

Adresa autora (Anschrift des Autors) :

Dr. František Krampl, Houpačky 26, 397 01 Písek.